

Pacientské organizace pomáhají nemocným i veřejným rozpočtům. Samy ale nemají jisté základní financování na svůj provoz

26.8.2026 - | Asociace inovativního farmaceutického průmyslu

V Česku dnes působí kolem 140 patientských organizací. Pomáhají lidem porozumět diagnóze a možnostem léčby, zorientovat se ve zdravotním a sociálním systému a zvládnout dopady nemoci na osobní i pracovní život. Podporují také rodiny a pečující, věnují se osvětě a prevenci a převádějí odborné informace do srozumitelné podoby.

Jejich role nekončí u přímé pomoci pacientům. Při jednáních se státní správou, zdravotními pojišťovnami, zdravotníky a dalšími institucemi upozorňují na problémy, které z administrativních dat nemusí být patrné. Například na dopady léčby do každodenního života, překážky na cestě k péči nebo potřeby rodin a pečujících.

„Pacientské organizace pomáhají lidem ve chvíli, kdy se po stanovení diagnózy ocitají v neznámém prostředí. Nabízejí jim srozumitelné informace, podporu i zkušenosti těch, kteří podobnou situaci již prošli, a současně přinášejí do rozhodování ve zdravotnictví pohled samotných pacientů. Je proto důležité, aby pro svou práci měly stabilnější podmínky. Nový fond obecně prospěšných činností vytvořil prostor pro jejich podporu ze strany zdravotních pojišťoven. Nyní potřebujeme tento rámec naplnit jasnými a transparentními pravidly, aby se organizace mohly soustředit na pomoc pacientům a plánovat svou práci s delším výhledem,“ říká ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

Zodpovědná práce, která stojí na roztríštěných příjmech

Pomoc patientských organizací má vedle dopadu na kvalitu života také měřitelný ekonomický přínos. Analýza společnosti EY z roku 2023 zpracovaná pro Národní asociaci patientských organizací (NAPO) vyčíslila u sedmi sledovaných organizací roční úsporu veřejných rozpočtů na 188,5 milionu korun. V průměru šlo přibližně o 11 tisíc korun na jednoho podpořeného pacienta. Výsledek ukazuje, že poradenství, edukace a další služby mohou mít význam i pro veřejné finance.

Financování organizací je přitom roztríštěné mezi veřejné dotace a granty, podporu měst a krajů, firemní a individuální dary, členské příspěvky, veřejné sbírky a vlastní aktivity. Vícezdrojové financování může posilovat jejich nezávislost, současně ale přináší značnou administrativní zátěž. Každý rok musejí znovu shánět prostředky nejen na jednotlivé projekty, ale také na mzdy, nájem, účetnictví, informační systémy nebo komunikaci s pacienty.

„Kvalitní zdravotnictví nelze řídit pouze podle tabulek a rozpočtů. Pacientské organizace do rozhodování vnášejí lidský rozměr, skutečné zkušenosti a potřeby lidí, kteří zdravotní péči využívají. Nestačí proto pacienty k diskusi přizvat jen formálně. Jejich zástupci potřebují odborné znalosti, dostatečné kapacity a stabilní zázemí, aby mohli být rovnocennými partnery státu, zdravotníků, pojišťoven i průmyslu. AIFP prostřednictvím Akademie patientských organizací dlouhodobě podporuje jejich profesionalizaci, nezávislost a transparentnost. Udržitelné financování je přirozeným předpokladem, aby mohly svou roli plnit soustavně, a nikoli pouze tehdy, když uspějí v jednotlivém grantovém řízení,“ vysvětluje David Kolář, výkonný ředitel Asociace inovativního farmaceutického průmyslu (AIFP).

Nový fond otevřel cestu. Rozhodnou konkrétní pravidla

Stabilnější financování patientských organizací se nerodilo přes noc. Od roku 2023 o něm jednali zástupci Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva financí, zdravotních pojišťoven a patientského sektoru v pracovní skupině Patientské rady i u kulatých stolů. Výsledkem je Fond obecně prospěšných činností, z něhož mohou zdravotní pojišťovny od 1. ledna 2026 patientské organizace podporovat. Mohou, ale nemusejí. Zákon jim tuto možnost dává, povinnost však nestanovuje a organizacím na podporu nevzniká právní nárok.

První test přichází už letos. Na lednovém jednání Rady ředitelů zdravotních pojišťoven byla potvrzena vůle nový fond pilotně spustit, konkrétní finanční prostředky však zatím vyčleněny nebyly. Rozhodující proto bude, jak se podaří fond uvést do praxe a nakolik bude skutečně funkční. Bude třeba dohodnout, komu a podle jakých kritérií bude podpora určena, kdo se bude na rozhodování podílet i jak se budou její dopady vyhodnocovat. Teprve nastavení těchto pravidel a jejich fungování v praxi ukážou, zda se fond může stát prvním krokem k předvídatelnějšímu financování.

Nejde přitom jen o zajištění provozu. Stabilní zázemí umožňuje patientským organizacím udržet odborné týmy a přinášet zkušenost pacientů do rozhodování o zdravotní péči, včetně hodnocení zdravotnických technologií (HTA).

*„Nacházíme se v rozhodujícím okamžiku. Zákon připravil cestu k systémové podpoře patientských organizací a nyní je potřeba tuto příležitost proměnit ve skutečně funkční, předvídatelný systém financování. Nežádáme výsadu ani neopodstatněné částky. K zajištění základního provozu 65 patientských organizací zapsaných na oficiálním seznamu Ministerstva zdravotnictví je třeba zhruba 65 milionů Kč, což je necelých 0,6 % toho, co zdravotní pojišťovny plánují v tomto roce vydat na vlastní provoz,“ uzavírá **Robert Hejzák, předseda Národní asociace patientských organizací (NAPO)**.*

<https://aifp.cz/cs/pacientske-organizace-pomahaji-nemocnym-i-verejnym>